

Abonamentele

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., $\frac{1}{4}$ an 2 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună
mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., $\frac{1}{4}$ an 3 fl. 50 cr.,
 $\frac{1}{2}$ an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

$\frac{1}{4}$ an 10 fr., $\frac{1}{2}$ an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

Insertiunile

Un sir garmond prima dată 7 cr.,
a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.,
și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Sibiu, strada Cîsnădiei Nr. 3.

Se prenumeră și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se înapoiază.

Sibiu, 18 Martie st. v.

Dăm astăzi primul loc rezoluțiunii primite de congregațiunea comitatului Sibiu în cestiunea reuniunii de maghiarisare, și adresei ce urmează a li se trimite celorlalte comitate din țeară drept motivare a rezoluțiunii primite.

În ședința dela 28 Martie n. reprezentanța comitatului Sibiu a desbătut între altele și asupra recercărilor de aderare adresate de proiectata reuniune de maghiarisare ardeleană și de „Reuniunea maghiară din Ungaria de sus,” ce există deja.

S'a luat următoarea rezoluțiune:

1. Reprezentanța comitatensă regretă înființarea „Reuniunii de cultură maghiare ardelenă” din Cluj și activitatea celorlalte reuniuni de acest soi din Ungaria, fiindcă ele urmăresc tendința de a oprima drepturile cetățenilor nemaghiarii ai țerii chiar mai mult decât până la asprime și stau în contradicție cu asigurările făcute în dieta țerii dela 1861 și 1866 și cu articolul de lege XLIV din 1868 „Despre egala îndreptățire a naționalităților,” care, — abstracție făcând dela aspirarea lui prin legile ulterioare și dela violările lui din partea executivii — însuși împedecă dezvoltarea naționalităților nemaghiare.

2. Reprezentanța comitatului acestuia consideră recercarea de a sprigini activitatea acestor reuniuni ca o presupunere despre abus de putere și autoritate și ca menită a vătămă în modul cel mai greu administrațiunea și a o aduce în contradicție dușmănoasă cu majoritatea locuitorilor țerii.

3. Alăturata reprezentațiune se se trimite în cele trei limbi protocolare ale comitatului tuturor jurisdicțiunilor țerii.

Reprezentațiunea e următoarea:

Onorabilă jurisdicțiune!

Adunarea comitatului Sibiu ține de datoria sa patriotică a atrage atenția comitatelor surori asupra unor aparițiuni, ce pot înăpși și mai mult contrarietățile naționale deja existente în patria noastră și pot sgudui încă mai tare pacea dintre naționalități, atât de trebuitoare țerii provocând în sfârșit o dușmănie a tuturor împotriva tuturor, căreia trebuie să-i cadă jertfă binele și pacea țerii.

Comitatului Sibiu precum și altor jurisdicțiuni, s'a adresat (cu data Cluj, 17 Ianuarie n. 1885) o provocare a comisiunii instituite „pentru elaborarea statutelor Reuniunii maghiare ardelen de cultură”, de a trimite trei până în patru reprezentanți la adunarea constituantă a „Reuniunii maghiare de cultură” la Cluj.

Mai departe a ajuns la adresa comitatului Sibiu și probabil și la adresa altor jurisdicțiuni o hârtie a orașelor montane Șemnit-Diln (cu data Șemnit 30 Decembrie n. 1884), în care se dice: „Pe ți ce merge ne putem convinge, că „se clătină cu încetul terenul sub picioarele noastre. Precum în Moldova înscipțiile de morminte dovedesc, că Maghiari au locuit odinioară „colo, astfel arată nomenclatura maghiară a „localităților din comitatele Liptó, Turocz, Hont, „Bars, Sáros, Zempin, Uniedoara și alte., numele „familiare ale populațiunii, că comuna, care „astăzi după numele ei adevărat că e maghiară, „după limba ei însă e valachă (oldh) sau slovacă, „nu de mult încă a fost maghiară! Și deceniul din urmă oferă date sfâșietoare despre aceea, că „multe mii de Maghiari s'au topit în populațiunea valachă și slovacă.

„A privi la aceasta și de aci încolo fără a „face ceva, ar fi o crimă împotriva patriei!

„Societatea maghiară are prin urmare aici „o îndoită datorie: A recuceri Maghiarismului „tot cât a posedat Maghiarul odinioară; a reda „limba aceluia, căruia i-a răpit-o fatalitatea ne- „suferită a împregiurărilor nefavorabile; și a în- „văța pe întreaga populațiune a statului

„limba maghiară, pentru-ca afară de libertatea „publică afară de instituțiunile libere ale consti- „tuțiunii statului să mai fie încă o puternică le- „gătură socială, care leagă întreaga populațiune „de patria aceasta.”

„Simțământul puternic al acestor datorințe „a dat viață Reuniunii maghiare de cultură din „Ungaria de sus, care 'și-a pus drept țință impli- „nirea acestor datorințe.”

Scrisoarea orașelor montane Șemnit și Diln cu privire la aceea, „că mijloacele ce servesc spre ajungerea scopului, institutele de cultură, nu se pot crea fără jertfe materiale,” în sfârșit comitatele „la spriginirea Reuniunii maghiare de cultură din Ungaria de sus, spriginire atât nemijlocită, cât și mijlocită prin promovarea colectei membrilor Reuniunii.”

Pretensiunea de a sprigini ambele „Reuniuni maghiare de cultură,” îndreptată către comitatul Sibiu, îl îndatorează pe acesta, a examina întâiu admisibilitatea aspirațiunilor recomandate spre spriginire, și apoi întrebarea: dacă comitatul, ca atare, este îndreptățit la promovarea acestor reuniuni?

Cu privire la întrebarea dintăiu: ce e de a se înțelege sub o „Reuniune maghiară de cultură” scrisoarea de invitare a comitatului Cluj nu dă o deslășire lămurită. N'ar afla reprobare din nici o parte, dacă s'ar înțelege o reuniune, a cărei problemă ar merge într'acolo, ca să ridice cultura și civilizația în sfîrul naționalității maghiare și să iee asupra și cel puțin o parte din sarcina impusă în privința aceasta tuturor cetățenilor fără deosebire de naționalitate, sau să facă literatura maghiară mai accesibilă prin însemnarea exactă a tuturor expresiunilor mai importante de pe terenul istoriei și jurisprudenței patriei, sau să contribuie prin edarea unui dicționar maghiaro-germano-român și în cercul naționalității germane și române la înțelegerea ordinațiunilor oficiale, deoarece-ce în aceste din urmă adeseori se ivesc exprexiuni maghiare, care cu ajutorul singurului dicționar maghiar folosit al lui Ballagi, nu se pot înțelege.

Terenul de drept al limbilor naționalităților nemaghiare trebuie totuși ca între toate împregiurările să rămână exclus din cercul de activitate al unei „Reuniuni de cultură maghiare”, deoarece-ce și concetățenii maghiari s'ar plânge dacă, urmând exemplului lor, s'ar forma o reuniune, care 'și-ar lua de problemă a-i germanisa sau romanisa pe Maghiari și 'și-ar alege titlul de „Reuniune de cultură”. Același drept la scutul și respectarea naționalității lor, întocmai ca Maghiarii, îl pretind și cetățenii nemaghiari ai țerii, cari n'au uitat asigurarea adresei dietei ungare dela 26 Februarie 1866: „Noi nu vom uita, că locuitorii nemaghiari ai Ungariei încă sînt cetățeni ai Ungariei și noi sîntem dispuși a le asigura tot ce pretind interesele lor”, — tot astfel și declarațiunea făcută în casa deputaților dela 22 Maiu 1861 de către deputatul și actualul ministru de culte și instrucțiune: „Sârbii, Românii, Germanii, Slavii și Rutenii își vor pute purta afacerile lor municipale în limba lor, și vor pute folosi în scoale limba, pe care o voiesc. Eu doresc să se respecte dezvoltarea internă a popoarelor întocmai ca religiunea, în care statul n'are nici un drept a se amesteca. Dar' aceste concesiuni ce sînt a se face diferitelor naționalități se pot face numai pe baza egalei îndreptățiri, și precum între religiuni nu se poate admite o religiune privilegiată, întocmai nu poate să existe pe teritoriul Ungariei naționalitate privilegiată.

Idea unui stat de rasă maghiară e exclusă chiar și prin legislația mai veche a Ungariei (vezi *I Decretum Sf. Stefani cap. VI. §§ 2, 3/4*, și *Articulus ante coronationem ex 1608 pacificatio Viennensis anii 1606. Ad decimum quintum etc.*)

O expunere detaliată a problemelor unei „Reuniuni de cultură maghiare” se cuprind în

adresa orașelor montanistice Șemnit și Diln precum și în statutele alăturate la aceea și aprobate de ministru reg. ung. de interne și respective de reprezentantul sau secretarul de stat Iosif Pronay sub numărul 15.536 VII-a, ddo Budapesta 10 Maiu 1884. § 3 al statutelor acestei reuniuni sună:

„Scopul reuniunii este: A susține și a „cresce în spirit maghiar populațiunea „nemaghiară ce locuiește pe teritoriul comitatelor „Arva, Bars, Hont, Liptau, Neograd, Neutra, „Pojon, Trencin, Thurocz și Sohl precum și în „cetățile reg. libere Pojon și Șemnit-Diln și a „răspândi cunoștința limbii maghiare „ca limbă a statului. — Pentru ajungerea acestui scop înființează pe teritoriul jurisdicțiunilor, „trase eventual în cercul seu de activitate, „după putința mijloacelor sale bănesci proprii „asile de băieți, grădini de băieți froebeliane, „scoale populare elementare și mai înalte, și res- „pective le spriginesc fără considerare la caract- „terul lor; premiează pe învățătorii meritați întru „lucrarea în spirit patriotic și în răspândirea „limbii maghiare precum și pe școlarii, cari do- „vedesc un progres deosebit în însușirea limbii „maghiare; prevede școlari sârmani cu cărți de „învățământ și cu vestimente; — cu un cuvânt „întrebuințează toate mijloacele legale pentru îm- „plinirea problemei sale!”

Despre o „activitate culturală” a acestei reuniuni între naționalitatea maghiară nici vorbă nu e în statute.

Cu totul altmintrelea sună statutele celorlalte „Reuniuni de cultură maghiare” ce există deja în Ungaria; astfel cele ale comitatului Sáros întărite de ministru reg. ung. de interne sub numărul 33.735 din a. 1882 și cele ale „societății Széchenyi” din comitatul Sătmăruului provădute cu clausula de întărire sub nr. 62.870 din 18 Noemvrie 1882. Toate sînt întocmite pentru propaganda limbii maghiare între naționalitățile nemaghiare și aprobate de către ministere pe când înaltul minister de interne a denegat aprobarea statutelor reuniunii „Opinca română,” care în faptă 'și-a restrîns activitatea sa pe lîngă naționalitatea română, și aceasta a făcut-o sub nr. 9066 VII dela 21 Februarie 1885 motivând denegarea cu cuvintele: „deoare-ce reuniunea proiectată ar periclita prin activitatea sa, conform statutelor subșternute, conviețuirea pacinică dintre diferitele naționalități.”

Nimic nu îndreptățește acum a presupune că „Reuniunea maghiară” în Ardeal ar însemna alt ceva de cum înseamnă aceasta în Ungaria mai strînsă.

Apelul pentru spriginirea „Reuniunii de cultură” maghiare ardelenă „indică expres două „rele” a căror combatere are să fie problema acestei reuniuni: primul e indolența presupusă, cu care maghiarimea privește pierderile proprii naționalității prin emigrare, schimbarea limbii și pierderea posesiunii vechi moștenite; celalalt sînt naționalitățile „străine”, va să zică nemaghiare. Pasagiul respectiv al apelului sună verbal: „Noi toți cunoaștem rapoartele etnografice ale Ardealului și scim că Maghiarimea e împresurată de astfel de naționalități străine, dintre care o parte, deși se bucură de drepturi egale și de aceeași libertate ca și noi, durere, nu doresc să se țină de „națiune”, base consideră chiar de un element distrugător al statului ungăr” — o suspectare, pe care pentru numirea vătămătoare de „străini” dată naționalităților nemaghiare trebuie să o respingem cu aceeași indignațiune ca și tendința de maghiarisare încopciată cu aceea.

Tendența de maghiarisare a „Reuniunii maghiare de cultură” se dovedește și prin manifestațiunile bărbatilor, cari stau în fruntea agitațiunii. Astfel primarul Clujului dl Dr. Carol Haller într'o vorbire, prin care a dezvoltat mai de aproape tendința reuniunii plănuită și cu care a deschis

conferența cea dintăiu convocată pe 27 Decemvrie 1884 la Cluj în casa sfatului spre înființarea „Reuniunii maghiare de cultură,” a ținut: „Dacă locuitorii patriei încă nu pot comunica între sine într'o limbă comună, nu se poate între ei desvolta stîm și încrederea împrumutată, ce e cea dintăiu condițiune a sentimentului comun patriotic. Dacă educația și cultivarea unei sau altei părți a poporului va ține strîns la caracterul național și de rasă, atunci e imposibil, ca popoarele, ce trăiesc în patrie, să poată comunica între sine într'un mod, care e cea dintăiu pretențiune a elementelor adevăratei culturi umane... Și de-oare-ce sentiment patriotic fără de o limbă comună patriotică nu se poate presupune, trebuie să ne opintim, de a crea aceasta... Cel mai bun mijloc spre aceasta e înființarea unei reuniuni maghiare de cultură și în părțile noastre.”

Limba maghiară e designată de limbă comună, prin a cărei răspândire se nutrește încrederea împrumutată a popoarelor din patrie. Concepțiunea aceea, că un sentiment patriotic nu se poate cugeta fără o limbă comună patriotică, — adecă fără limba maghiară — trebuie să înstrăineze în măsură mare pe fiii de deosebite limbi ai țerii. Deoarece-până acum locuitorii țerii de deosebite limbi nu au avut o limbă patriotică comună — ea are altcum în urma expunerilor de mai sus să se creeze prin limba maghiară, — lor le lipsese în urma mersului ideilor acelei concepțiuni sentimentul patriotic, și tot astfel au fost lipsite de acest sentiment și gințile de mai nainte, deoare-ce și aceste n'au avut conștiința unei limbi patriotice comune. Ar fi însă chiar o minune neînțeleasă, cum țeara aceasta s'a putut susține în viscoalele veacurilor până în ziua de astăzi cu toate că majorității locuitorilor — căci majoritatea e nemaghiară — i-a lipsit patriotismul.

E o acuză grea aceea, ce se ridică în contra loc. itorilor nemaghiari ai țerii, spre a justifica războiul de stirpire în contra limbilor nemaghiare ale țerii. Pentru-că răspândirea limbei maghiare în cele mai inferioare straturi ale poporului nu înseamnă altceva, decât o stirpire a acelora, deoare-ce în urma celor citate în vorbirea domnului Dr. Haller, că „prin limbă se afirmă națiunea”, naționalitățile nemaghiare se afirmă prin limba lor.

Acusa aceea se desmințesc însă prin istorie, prin valurile de sânge, cari le-au vîrsat nemaghiarii pentru patria noastră, prin apăsătoare jertfe de bani și de sânge, pe cari le aduce și generațiunea de față a nemaghiarilor pentru stat. Până când nu se va dovedi, că regii: sftul Stefan, Ludovic și Matia, cari se adresau către cei din Buda în limba germană, că Ioan Verböczy, a căruia tripartit recunoaște mai multe națiuni, că apoi Wesselényi, Deák, Széchenyi, Eötvös, au fost dușmani statului și rei patrioți, până atunci nu poate să se tragă la îndoială patriotismul nemaghiarilor, cari numai aceea cer, ce le compete de jure, nu se poate nici atunci, dacă sub patriotism ei nu înțeleg propaganda limbei maghiare, întocmai precum a ținut-o și contele Széchenyi în cartea sa scrisă în contra politicii fostului ministru Bach („O privire asupra reprivirii anonime”, edițiunea a treia. Londra 1861): „Numai acela e un patriot adevărat, care stimează în însuși persoana sa înainte de toate demnitatea omenească, nu aruncă nici un crucer la îndemnul seu propriu în butea Danaidelor, ci voiesc să știe, spre ce și pentru ce, etc. și care, afară de legile divine, numai adevăratelor „legi” se supune, punându-se cu curagiu în po-triva abuzurilor organelor guvernamentale.”

Dacă deci patriotismul e posibil și fără de o „limbă patriotică comună” și nu e identic cu limba maghiară, atunci accentuarea patriotismului în legătură cu propaganda limbei maghiare e numai un pretext, spre a rumpe terenul folosinței limbilor nemaghiare ale țerii sub

masca sfintei patrie, atunci se face cu sentimentul iubirii de patrie un abus condamnabil. La propaganda limbii maghiare, și singur la aceasta se rapoartă și definițiunea scopului, susținută în proiectul de statute al „reuniunii maghiare de cultură”: „că scopul reuniunii e dezvoltarea patriotismului în părțile ardeleni prin cultură în direcțiune națională.”

Fără voie îți aduci aminte de cuvintele contelui Ștefan Széchenyi din cartea sus citată („O privire asupra unei reprizări anonime.” pag. 39—40): „În contra volniciei proprii oamenii nu au antipatie; scii însă Excelență, ce nu le place lor, ce îi înverșunează, de ce se îngreșează și se amăresc? Ne vom lua voia, a o spune Excelență Voastre cu toată supunerea. E acea tactică, acea duplicitate, sau ca să mă exprim mai bine, e acea ipocrisie, prin care se intenționează a seduce, a „înșela” popoarele. Dacă spre exemplu omul le dă: voi aveți libertate de presă, și nu e adevărat; asupra voastră numai legea hotărăște, și nu e așa; nimenea nu voeste să vă restrângă libertatea, și se înțâmplă contrarul. Naționalitatea voastră nu se primejdiesce, și aceasta e o minciună etc. Da, Excelență, o astfel de manipulație, o astfel de tartuffiadă satură în sfârșit și sângele cel mai blând de veninul otrăvitor, care mai curând sau mai târziu va izbucni!”

Părerea aceea, că sentimentul patriotic ar atrîna dela limba maghiară, e tot atât de volnică și trebuie să ducă la excese, ca și opiniunea, pe care se bazează maghiarizarea numelor, că adevăratul patriotism stă în legătură cu purtarea unui nume de familie maghiar, — o opiniune aceasta, care apare deja cu greutatea unei presiuni oficiale, precum o dovedesc și următorul ordin prezidențial al direcțiunii de forestierie reg. ung. din Cluj, dat tuturor administrațiilor de forestierie cu data de 16 Decembrie 1881 Nr. pres. 161:

..... „Prin aceea s'ar justifica năsuințele cercurilor conducătoare mai bine dacă corpul funcționarilor de forestierie mergând mână în mână cu dezvoltarea literaturii maghiare și cu manifestarea sentimentului patriotic ar încorona prin o listă de nume maghiare abea zidire, al căreia fundament a costat atâtea abnegare, trudă și osteneală. E însă regretabil, că cu toate aceste dovezi ale unui spirit bun, abia se află în Ungaria o corporațiune, unde se se ivească atâtea nume străine, ca și chiar la personalul forestier. Spre a contrabalanța pe deoparte această anomalie, ear' pe de altă parte și ca superiorul d-voastre binevoitor, care e convins despre aceea, că maghiarizarea numelui e împreună și cu oarecare favor pentru d-voastre (hogy a névmagyarosításal egyenlő viszonyok között némi

előnyök is kapeszatosak) îmi țin de datorință — în favoarea d-voastre, — de a vă încuraja spre o mișcare în masă, de a vă provoca și de a vă însușești cu cele mai bune intențiuni spre aceasta. Vă provoc totodată, ca să răspândiți acest spirit cu zel și în pădurarii subordinați domniilor-voastre. Modalitatea executării maghiarizării de nume e ușurată întru atâtea, încât are să se aștearnă simplu o cerere, provădută cu un timbru de 50 cr. și instruată cu cărțile de botez ale copiilor și cu tabela de serviciu vice-comitelui comitatens. În tabela de serviciu e de însemnat de deosebire locul nașterii și al ubicațiunii, poziția și moralitatea. Cluj la 16 Decembrie 1881. Girsik m. p.”

Sunt surprinzătoare, atât acusa din Cluj, cât și aceea, care s'a făcut prin scrisoarea dela Șemniț-Diln, și foarte potrivite spre a excusa acusa adusă de către reuniunile de maghiarizare în direcțiune agresivă asupra regresului și strimtorii naționale a maghiarismului! Spre propagarea culturii maghiare servesc scoalele cele multe de stat, ale confesiunilor, comunelor, corporațiilor și alte institute de creștere, a căror limbă de propunere e în mare parte cea maghiară. Dezvoltarea națională a ființei maghiare e de tot liberă în țeara aceasta, unde toată puterea publică se află în mâna Maghiarilor. Dacă deci vreo naționalitate în țeara aceasta ar ave să se plângă de persecutarea și neglijarea limbii sale, atunci de sigur nu e naționalitatea maghiară aceea.

Dacă e cineva, atunci sunt cetățenii nemaghiari ai acestei țări îndreptățiți, de a arăta măsura inegală de drepturi și datorințe, deoarece ei, deși supoartă tot acele datorințe, tot acea contribuțiune de bani și sânge, ca și compatrioții lor maghiari, trebuie să renunțe la înțelegerea veniturilor statului adunate prin prestațiile tuturor cetățenilor și trebuie prin urmare să renunțe la satisfacerea intereselor lor culturale, până când din mijloacele statului se subvenționează teatru, academii, universități, gimnazii și scoale populare maghiare, și limba populației nemaghiare e exclusă din oficiile de stat chiar și la cele mai inferioare instanțe, cari vin așa făcând în atingere cu populațiunea poliglotă.

Aceea, că locuitorii țării, cari nu știu limba maghiară, sufer mari desavantajii pe lângă folosirea exclusivă a limbii maghiare în ramurile administrațiunii publice, deoarece ordinațiuni, hotărâri, sentințe judecătorești, admonițiuni de dare, prescrier etc. etc. sunt toate maghiare și nu le înțeleg de loc, aceea se recunoaște indirect și decătră reuniunile de maghiarizare, spunând, că prin răspândirea limbii maghiare vor să facă o mare bunăvoință civilor nemaghiari.

Bariera însă care prin deosebirea de limbă

e pusă între oficiu și popor și înstrăinarea crescândă a unuia decătră celalalt, nu se va pute înlătura prin aceea, ca poporul să se acomodeze științii limbistice a birocrăției, — ci prin aceea se vor pute mai ușor înlătura greutățile, dacă oficiul se acomodează cel puțin la instanțele, cu cari stă poporul în imediata atingere, după limba populațiunii.

A pretinde contrarul dela aceasta într-o țeară poliglotă, înseamnă a pretinde ceva imposibil și neuman. O astfel de țință după natura lucrurilor nu numai nu se poate ajunge, ci chiar și năsuința spre aceea înseamnă anunțarea unui resbel de exterminare în contra caracterului poliglot, și trebuie să producă lupte dezastruoase, — întocmai, ca în veacurile de mai înainte cugetele nebune ale unei unități religioase, pe cari guvernele de odinioară încă cugetat-au să le folosească spre a crea statului cu o legătură mai mult, — întocmai, precum și scrisoarea cetăților montanistice Șemniț și Diln vede în învățarea limbii statului de cătră toată populațiunea o legătură puternică socială, care leagă toată populațiunea de această patrie — trebuia să cuprindă făclia grozavului resbel religios, care a cauzat rane adânci, și cari s'au extins până în zilele noastre.

Chiar cultura, care e legată de relațiunile limbistice existente și prin urmare care și în Ungaria, dacă e vorba ca dînsa să se lățească și înrădăcească, cere cultivarea limbilor nemaghiare, chiar această cultură se vatămă prin tendența „Reuniunilor maghiare de cultură”, deoarece aceste își aleg cu preferență ca obiect de încercare pruncii nemaghiari în vrăsta fragedă în care se destăpă mână în mână cu formarea limbii, cu sunetul dulce al limbii materne, puterile spirituale și morale ale omului, și voiesc să-i răpească dela casa părintească — vatra limbii materne nemaghiare — prin scoala maghiară, prin un „institut”, care nu poate substitui nici când influența educatoare și moralizatoare a casei părintești. „Scopul reuniunii” — se dă în statutele acestor reuniuni (vezi § 3 al reuniunii maghiare de cultură din Ungaria de sus) — „e: a „păstra și crește în populațiunea nemaghiară spiritul maghiar și a răspândi cu „năsuință limbii maghiare ca limbă a statului. „Pentru ajungerea acestui scop înființază pe „teritoriul jurisdicțiunilor, trase eventual în „cercul sau de activitate, după putința mijloacelor sale banale proprii, asile de băieți, grădini „de băieți freobeliene, scoale populare elementare și mai înalte, și respective le spriginesc „fără considerare la caracterul lor; premiază „pe învățătorii meritați întru lucrarea în spirit „patriotic și în răspândirea limbii maghiare precum și pe scolarii, cari dovedesc un progres „deosebit în însușirea limbii maghiare; prevede „scolarii sârmani cu cărți de învățământ și cu

„vestimente; — cu un cuvânt întrebuințază „toate mijloacele legale pentru împlinirea pro- „blemei sale.”

Mijloacele citate aci sunt evident destinate pentru a le răpi copiii născuți din părinți nemaghiari limba maternă. Asilele de copii și grădinile de copii maghiare nu înseamnă alt ceva, decât ca să se dedee copilul cu limba maghiară în etatea când începe mai întâiu învățarea limbii și ca această limbă să ocupe locul, care îi compete în mod natural limbii materne, astfel încât pentru aceasta numai rămâne loc. Părinții apoi nu-l mai înțeleg pe propriul lor copil, când se întoarce la vatra părintească din grădina maghiară de copii și din scoala maghiară. Prin premiarea învățătorilor și a scolarii, prin ajutorarea în miserie cu mijloace de învățământ și de traiu are să se vire în familie seducerea pentru a răpi copilului limba înăscută.

A contribuți pentru aceste scopuri cu banii proprii și cu lucrarea proprie sunt recercați locuitorii germani și români ai comitatului Sibiu prin adresele din Cluj și Șemniț. Desconsiderarea vieții nemaghiare provoacă indignațiune prin presupunerea negenată, că naționalitățile nemaghiare sunt capabile de a se sinucide.

Nu mai puțin de condamnat e pretenția de a le face pe jurisdicțiunile organe de luptă pentru năsuințele acestor reuniuni. Prin aceasta nu numai că administrația publică se subtrage dela chemarea sa, ci se face chiar dușmana acesteia, dacă se poate presupune despre dînsa — după cum se face în numele adrese, — că ea, care e chemată a servi numai binelui tuturor cetățenilor, prin urmare nu tendențelor unilaterale ale unei naționalități și cu atât mai puțin unor tendențe îndreptate în contra celorlalte naționalități, ar fi în stare să spriginească activitatea acestor reuniuni pe scopuri și mijloace memorale care turbură pacea națională, și acolo unde puterea și seducerea nu sunt suficiente, să aplice puterea ei de presiune. Trebuie acuzate dar' cu abuzul grav de putere oficială și condamnate organele publice, cari s'ar pune în serviciul acestor năsuințe corupătoare.

Năsuințele de maghiarizare sunt aacomodate a face din cetățenii nemaghiari aceea ce nu sunt, dar' cu neconsiderarea trecutului lor istoric și a dreptului lor civic de stat în adresa din Cluj sunt numiți „străini” în această țeară. Năsuințele de maghiarizare slăbesc instituțiunile interne ale statului în loc ca să le întărească; ele nimicesc alipirea veche, moștenită, către patrie a cetățenilor nemaghiari vătămăți în simțimentele lor cele mai intime; ele împiedică aptitudinea de acțiune a monarhiei în afară și micșorează însemnătatea acesteia în cercul statelor europene.

Naționalitățile nemaghiare posed o conștiință

Foiața „Tribunei”.

Satire poporane din Bucovina.

IV.

Țesetoearea pânzelor.

La crîjmă la fîgădău
Mă 'ntîlnîu cu socru-meu.
Socru-meu cum mă vedea
El din gură așa-mi dîcea:
„Ținere ie fata mea,
Ți-oiu da șese boi cu ea
Și moșie cât vei vrî!”
„Să-mi dai șese lîngă șese,
Fata ta nu scie țese,
Mami-i trebe țesetoeare
Fata ta-i scurtă în picioare!”
„Eu i-oiu pune catalige
Și-a ajunge la tîlpige!”
„De i-ai pune, ce i pune,
Fata ta nu-i pentru mine;
De frumoasă nu-i dau baiu,
Că-i cu dinții ca la cai,
De-o sută cinci-deci de ai,
Nu poate roade malaiu.
Nu vești, că-i hidă de tot,
La ce-o mai scoți la norod?
Ce n'o pui la fum în pod?”
Un prietin, că ne-audă
Și din gură așa 'mi dîcea:
„De i-ai voia s'o iai bună
N'o alege la strînsură,
Mergi acasă și-o ochesce
Și-i ved-o ce plătesce.
De-i vedă grînda 'ncărcată
Ie-o, mîi, că-i bună fată,
Dar' de-i vedă grînda goală
Las-o la mîsa să moară!”
„În grîndă poți tot toca,
În ladă fă ori-ce-i vrî,
Că nimica nu-i afla.
Pieptenele și oglînda
Atîta are și ea.

Tot se cată în oglîndă
Și gunoiu-i până-n grîndă.
Poți pune boi la tînjală
Ca să scoți gunoiu-afară.
Dar' ei prea puțin îi pasă
Că-i slută și gunoasă,
Ea mîmă-sa-i dîce-asa:
Vinde maică ce-i putî,
Vinde maică doi purcei
Și îmi cumpără cercei,
Vinde, maică, două rețe
Și îmi cumpără bărnețe,
Bărnețe în patru ițe
Și cămeșă cu alțițe
La poale cu găurele
Și-împregiur cu floricele,
Ca să fie toată pui,
Că pe grîndă alta nu-i.
Vinde maică mîanza ta
Și-mi pornesce ursita
Că doar' m'oiu mîrita,
Că-s bătrîna ca maica.
Frunză verde de mătreață
Hai mîmuță de mî-nvătă,
Cum se dau cu vatala
Să fac pânza ca ghiata
Supțirică ca laita
Netedă ca și scoarța
Precum făceai dumnea-ta,
Când erai de seama mea!
Prietinel meu ce făcea?
El din gură așa dîcea:
„Asta-i mîndra mîndrelor,
Țesetoearea pânzelor
Țes'un cot,
Fuga'n pod;
Țes'un lat,
Fuga'n pat.
Până țes'un cot de pânză
Mînănc'o vadră de brînză,
Și-o pătrare de grăunte,
Și-o berbincioară de lape
Ce-o pot duce opt în spate.
S. Fl. Marian.

Teoria lui Rösler.

(Urmare.)

Așa aflăm la anul 1291, că regele Andreiu III, ține cameră la Alba-Iulia cu Nobilii, Sașii, Secuii și cu Românii. *)

De un popor unguresc nici vorba.

Și dela anul 1291 și până la 1848 în continuu cele trei națiuni ale Transilvaniei sunt Nobilii, Secuii și Sașii. **)

Așadar' nicăiri vre-o amintire de o națiune etnică sau politică ungurescă, nicăiri acel element mare unguresc în Transilvania, care se se fi prefăcut în țărani români.

Și în fine un lucru principal nu trebuie pierdut din vedere, anume, că dela 1309 încoace și până la finele secolului al XVIII-lea, era imposibilă ori-ce amestecare a populațiunii unguresce cu Românii și anume din cauza religiunii.

Vom cita aici numai un singur exemplu, în sine destul de caracteristic pentru a convinge și pe d. Xenopol despre enorma rătăcire, în care

*) Fejer, VI, 1, 118. 1291. Andreas. . . quod cum nos universis Nobilibus, Saxonibus, Syculis et Olachis in partibus transilvanis, apud albam Iule pro reformatione status eorundem congregationem cum eisdem fecissemus.

**) Archiv f. sieb. Landeskunde N. F. XII, 83, 1437 (actul de uniune din Căpâlna) inter praedictos Nobiles ac Saxonos et Siculos talem fraternam dispositionem unionem. — Ibid. 89, 1459 (actul uniunii din Medias) tota ac universalis communitas Nobilium Siculorumque ac Saxonum. . . sub firma sinceræ fidelitatis coraque sacrae regni Hungariae semper observandae, statuerunt, egissent et decreverunt. Ibid. 95. 1467 (conjurațiunea în contra regelui Matia) congregatis in unum, tam Nobiles, Saxonos et Siculi partium dictarum Transilvanarum. — Ibid. 99, 1506, (actul de uniune din Sighișoara) quod ipsae tres nationes, Nobiles fidelitatem Siculi et Saxonos ut. . . regnum ipsum suae majestati in statu tranquillo tenere et conservare possent, etc. Teutsch, Ibid. 41. Alle politische Rechte waren in Siebenbürgen auf drei ständische Nationen der Nobiles, Seculi et Saxonos beschränkt.

a cădut, anume sentința pronunțată în contra voivodului Ladislav din Transilvania, inculpat între altele, că își dase pe fiica sa în căsătorie după fiul regelui sârbesc.

Textul acestei sentințe este următorul.

„Fratele Gentil din îndurarea lui D-șeu cardinal presbiter și legat al scaunului apostolic. Tot binele dela D-șeu celor ce vor vedea scrisoarea aceasta. . . În zilele trecute pe când ne aflam la Agram, și anume înainte de a sosi la Buda ni s'a relatat din fîntînă sigură, că nobilul Ladislav voivodul Transilvaniei a făcut tractat cu d. Ștefan regelui Serbiei, așa ca născuții Ladislav să-și dea în căsătorie pe fiica-sa catolică și născuții din părinți catolici după fiul regelui Serbiei, care s'a abătut dela calea cea adevărată a credinței catolice. Însă noi considerând că de loc nu se cuvenia și nu era util, ca fiii credinței să se mestece prin vre-o legătură cu fiii necredinței, de acea am aflat cu cale să invităm în mod amical pe născuții Ladislav, să-l rugăm frătesce și să-l dojenim cu iubire odată și de mai de multe ori, și totodată după cum ne cerea datoria oficiului, i-am ordonat și în scris, ca să desiste dela tractatul acesta de căsătorie și să nu îndrănească nici decum, ca să-și mărite pe fiica-sa după fiul regelui amintit mai sus. . . În fine apoi după-ce cu ajutorul lui D-șeu am venit la Buda și aici am consultat și am primit consensul conciliului (ținut aici cu prelații și cu baronii regatului), am luat decisiune și am interzis, ca de aci înainte nici un supus din ținuturile legațiunii noastre să nu mai îndrănească a-și mărita pe fiica, pe nepoata sa, sau pe vre-o rudă a sa, nici s'o unească cumva în alt mod, cu vre un eretic, Pataren, Gazar, schis-

națională viuă. Pentru dinsele încă are valoare ceea-ce s'a ȋis în adresa dietei ungare dela 10 August 1861: Dacă popoarele ar fi fără vre un simțământ politic mai dezvoltat și fără voință, în acest cas ar fi ușor a le contopi și a crea în lipsa unei unități naturale o unitate artificioasă... Dar astăzi simt deja naționalitățile, simte fiecare clasă a poporului prețul libertății politice și al independenței legale, se alipește de aceea cu pietate și arare-ori succede, cu delăturarea acestor simțăminte și a acestei pietăți, a reforma popoare și țeri conform teoriilor politice contra voinții lor. Da, astfel de încercări sînt împreunate adeseori cu pericol, deoarece libertatea de voință e pentru singuratici o comoară atât de scumpă încât pe prețul jertfirii a ceea ce nu primesc bucurii nici chiar aceea ce de bună voință ar fi fost folositor și în interesul lor."

Simțământul îndreptățit al amărăciunii față cu astfel de încercări se alimentează prin aducerea ȋninte de trecut, care e cu atât mai neșters din memoria naționalităților nemaghiare, cu cât e prezentul mai apăsător, cu cât e mai mare regresul și scutarea ce o simt în drepturile lor acum, în comparațiune cu timpurile de mai nainte. (Va urma.)

Cronică.

Părechia moștenitoare de tron a sosit în Viena întîmpinată fiind la gară de contele Kálnoky și alte multe somități.

*

Camera advocaților din Cluj anunță, cumcă avocatul Dr. Iosif Akontz în urma morții s'a ȋsters din lista advocaților, numindu-se de curator pentru cancelaria sa avocatul din Turda Cristof Lenghel. Asemene s'a ȋsters din lista advocaților la cererea propriă avocatul din Cluj Ioan Petran.

*

Deschiderea granițelor austro-ungare dinspre România. Afăm cu cea mai mare mulțumire ȋce „Telegraphul“ că în curînd granițele Austro-Ungariei se vor deschide exportului nostru de vite.

D. comite Kálnoky, ministrul afacerilor străine al Austriei, stăruiește energic la Pesta pentru cât mai neîntârziata deschidere a granițelor.

*

Austria și războiul anglo-rusesc. În Petersburg sînt de credință, că în cazul unui război anglo-rusesc, Austria are să rămână neutră, deoarece-ori-ce amestec din partea Austriei ar aduce cu sine urmări grele și ar veni la ordine a ȋlii cestiuni, a căror deslegare din prudență s'a amînat. Bărbații de stat ai Rusiei cred că e superfluu a mai ȋntreprinde pași pe lîngă Austria pentru-ca aceasta să rămână neutră.

*

matic sau alt om contrar religiunii catolice, și mai cu seamă cu Ruteni, cu Bulgari, Sîrbi, Litvani, oameni, care se află încă pe calea rătăcirii... Ear' acela, care își va fi dat pe fiica, pe nepoata sau pe vre-o rudă a sa în astfel de căsătorii, care își va fi dat consensul, sau care cu voința sau cu știința va fi asistat la astfel de căsătorii infame, în fine chiar și femeia dată în astfel de căsătorie cum și femeia, care ar fi consimțit la căsătoriile acestea, aceia se se considere numai decât ca lovii de arma excomunicării și se fie lipsiți de înmormîntarea bisericească, *) deoarece-ȋnșii tind în modul acesta, ca să desbina și să maculeze religiunea creștină, și dau mîna de ajutor depravării eretice. Și dacă în timp de o lună dela publicarea acestei sentențe din partea episcopului, cel excomunicat nu se va întoarce cu inima înfrîntă și umilită la unitatea bisericii, și nu va da satisfacțiune deamănă și după cum se cuvine pentru atîta injurie făcută numelui creștin și credinței ortodoxe catolice, atunci din momentul acela se se procedeze în contra unui astfel de om după legile canonice și civile, ca

Serbarea ȋlii proclamării României de regat. „Monitorul oficial“ al României scrie: Joi, 14 Martie, aniversarea proclamării regatului. la oarele 10¹/₂ dimineața, un Te-Deum s'a oficiat în sînta Mitropolie de vicarul Mitropoliei în prezența II. PP. SS. LL. Mitropoliților țerii, încungiurați de înaltul cler.

La acest serviciu divin se aflau față d-nii miniștri, d. președinte al adunării deputaților. casa regală, mai mulți domni senatori și deputați, funcționarii superiori ai autorităților publice oficierii, generali și superiori aflați în capitală, precum și multe alte persoane de distincțiune.

O gardă de onoare se afla înșirată în curtea Metropoliei.

La oarele 12 din ȋi MM. LL. Regele și Regina au primit consiliul de miniștri care a adus Suveranilor felicitări pentru aniversarea proclamării regatului prin următoarele cuvinte: Sire, Ȋua de 14 Martie va fi totdeauna o ȋi de mare serbare pentru țeară. În această ȋi s'a încoronat munca seculară a poporului român. Dar fără înțelepciunea și conducerea Maiestății Voastre, visul de aur al multor generațiuni nu ar fi putut deveni un fapt îndeplinit, astfel numele Maiestății Voastre și al dinastiei Voastre este și rămîne nedespărțit de renascerea noastră națională și va fi pronunțat în veci cu respect și iubire. Să trăiți Maiestatea Voastră și M. S. Regina, spre a serba încă mulți și îndelungați ani această ȋi fericită, plină de bucurie ca și întreg poporul pe care-l conduceți cu atîta vigoare pe calea mîririi.

Maiestățile Lor au bine-voit a exprima vîile Lor mulțumite pentru aceste urări bine simțite.

Cu această ocaziune, Augustii Suverani au primit nenumărate telegrame de felicitări din toate unghiurile țerii cât și din străinătate.

În capitală un mare număr de persoane s'au grăbit a exprima felicitările lor prin înșcrieri la Palat.

*

Academia română în ședința dela 28 l. c. n. a acordat premiul Eliade Rădulescu de cinci mii lei, cu 16 voturi contra 6, d-lui N. Densușianu pentru scrierea intitulată „Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria în anul 1784—1785“.

*

Foc în palatul camerei din București. În noaptea dela 27 spre 28 l. c. n. a erupt un foc în palatul camerei din București prefăcînd în cenușă o parte a clădirii. Archivul a fost mîntuit. Sala de ședințe a rămas nevătămată și deci ședințele se pot continua.

*

Un bal pentru săraci în Galați. „Orientul Român“ din Galați anunță că Duminecă, 17 curent, a avut loc în teatrul cel mare din Galați, un bal splendid, sub patronagiul mai multor notabile doamne române din localitate, în folosul săracilor fără distincțiune de naționalitate.

*

Nihilismul. Din Petersburg se scrie: Deși nu se poate nega, că nihilismul a dat îndrît în urma măsurilor stricto luate, totuși încă

în contra unui protector al ereticilor și inimiz al credinței catolice. Și deoarece-ȋnșii tind în modul acesta, ca să desbina și să maculeze religiunea creștină, și dau mîna de ajutor depravării eretice. Și dacă în timp de o lună dela publicarea acestei sentențe din partea episcopului, cel excomunicat nu se va întoarce cu inima înfrîntă și umilită la unitatea bisericii, și nu va da satisfacțiune deamănă și după cum se cuvine pentru atîta injurie făcută numelui creștin și credinței ortodoxe catolice, atunci din momentul acela se se procedeze în contra unui astfel de om după legile canonice și civile, ca în contra unui protector al ereticilor și inimiz al credinței catolice. Și deoarece-ȋnșii tind în modul acesta, ca să desbina și să maculeze religiunea creștină, și dau mîna de ajutor depravării eretice. Și dacă în timp de o lună dela publicarea acestei sentențe din partea episcopului, cel excomunicat nu se va întoarce cu inima înfrîntă și umilită la unitatea bisericii, și nu va da satisfacțiune deamănă și după cum se cuvine pentru atîta injurie făcută numelui creștin și credinței ortodoxe catolice, atunci din momentul acela se se procedeze în contra unui astfel de om după legile canonice și civile, ca

Tot odată fiindcă Ladislau a contractat căsătoria amintită mai sus, se se procedeze în contra dînsului cu pedepsele cuprinse în constituțiunea amintită, ca în contra unui protector al ereticilor și inimiz al credinței catolice; pe lîngă aceea declarăm și punem sub interdict toată țeara, ce e supusă dînsului atît din Transilvania, cât și dincoace de Transilvania, cum și țerile aderenților, protectorilor, supușilor sîi, și a celor cari îi vor da ajutor, consiliu și protecțiune, ear' dacă s'ar întempla, ca dînșii să moară mai înainte de a da satisfacțiune cuvenită, corpurile lor se fie lipsite de înmormîntarea bisericească.

Tot odată fiindcă Ladislau a contractat căsătoria amintită mai sus, se se procedeze în contra dînsului cu pedepsele cuprinse în constituțiunea amintită, ca în contra unui protector al ereticilor și inimiz al credinței catolice; pe lîngă aceea declarăm și punem sub interdict toată țeara, ce e supusă dînsului atît din Transilvania, cât și dincoace de Transilvania, cum și țerile aderenților, protectorilor, supușilor sîi, și a celor cari îi vor da ajutor, consiliu și protecțiune.... În consecuență ordonăm ever părinților în Christos Archiepiscopilor, episcopilor, cum și iubiților în Christos fiii tuturor prelaților seculari și reli-

giuși, cari se află în ȋnutul legațiunii noastre... că în fiecare Duminecă precum și în ȋile de sîrbători trăgându-se clopotele și aprîndu-se candelile, dînșii în persoană, sau prin alții, să declare înaintea poporului adunat la serviciul divin în biserici sau în alt loc, unde vor afla de cuviință, că Ladislau precum și ceilalți amintiți mai sus sînt excomunicați și căduți în pedepsele și sentențele amintite și astfel poporul se-ȋ evite și se facă ca să fie evitați cu severitate și de alții, până când dînșii își vor recunoaște culpa lor pentru neascultarea, disprețul și obstinațiunea lor și se vor întoarce earăși cu umilință în sînul maicei biserici catolice, vor da satisfacțiunea cuvenită și vor merita să obțină beneficiul deslegării din partea noastră“.

Concertul Reuniunii.

Concertul dat ieri seara de reuniunea română de cîntări a avut în programul seu un singur număr „Cruciații“, poemă dramatică de Andersen, compusă de Niels W. Gaden, a avut însă cel mai mare dintre toate succesele de până acum ale ȋnerei reuniuni.

Ne rezervăm a face o dare de seamă mai amănunțită asupra seriei.

Scolastic.

Lucrul de mînă

În scoalele de băieți și în institutul pedagogic. (Raport prezentat în urma înșăreînării ven. consistor archidiecean, corpului profesoral dela seminarul „Andreian“.) (Urmare.)

Prin procedura amintită am ajuns ca prin producțiunea îndreptată prea mult asupra sferei conducătoare și a muncii agricole și prin prea puțina „consumțiune“ în sfera măiestriilor, se sporim prea mult concurenții la oficiile sferei conducătoare și pre ȋei, cari își bazează existența pe produsele pămîntului, în același timp, în care, în sferele clasei muncitorilor meseriași, unde am pute depune un înșemnat prisos de puteri, ce sub alte împregiurări ar fi disponibile spre acest scop, este lipsă de concurență. Resultatul supraproducțiunii pe cele două dîntău terene este, că a răsărit pe de o parte un număr înșemnat de oameni cu cultură pe jumătate, cari nu sînt buni nici de conducători, nici de agricultori, ear' pe de altă parte sporindu-se prea mult concurenții la consumul produselor pămîntului, s'a produs o îmbunătățire prea mare a posesiunilor, care are de urmare sărăcia și lipsa. În același timp, lipsind producțiunea de puteri active în direcțiunea sferei de meserii, nu avem în această parte atâtea elemente constitutive, cîte ne-ar trebui pentru a ne crea o pozițiune de mare importanță.

Sfătuiți, fie ele făcute în cuvinte cât de pîtrîndătoare, nu pot delătura rîul, căci el zace oarecum în modul de vedere al majorității poporului și o schimbare radicală spre bine se poate face numai prin ajutorul scoalei, căci ea ocupându-se de cultivarea inteligențelor ȋnere, le poate da mai cu succes o direcțiune anumită. Dacă scoala prin cultivarea lucrului de mînă, ca obiect de învîțămînt pus alături de celelalte, va dovedi ea înșasi prețul ce-l pune pe lucrul manual, nu numai că va contribui a ridica valoarea lucrului de mînă în ochii poporului și a meseriașului ce avem, ci va contribui chiar și la o mai dreaptă apreciere a folosului scoalei preste tot, care aȋi multora pare încă ca o sarcină de delăturat cât mai îngrabă, și oameni, cari aȋi privese în ocupațiunea cu meserii un ce neconvenabil, conduși de școală, vor face în viitor alte concludiuni și se vor grăbi a-ȋi da pre-

copii la învîțarea unei meserii. Aptitudinile pentru aceste nu lipsesc poporului român, din contră, unde a început a se ocupa pe ele au dovedit, că se poate pune alături cu meseriași ori-cărei alte populațiuni. Ce lipsesc, este numai conducerea și concentrarea puterilor în o direcțiune mai potrivită decât până acum.

Când popoare pe aceeași treaptă culturală își stau față în față în lupta pentru existență, șansele vor fi mai egale și înaintările mai egale; cu cît însă divergența în gradul de cultură este mai mare, cît atît mai nefavorabilă devine lupta pentru cel mai puțin cult și totdeauna poporul agricol, stînd în general pe o treaptă mai de jos culturală, decât cel industrial, el este în defavor în lupta pentru existență, față cu poporul industrial.

Este nu numai o părere, ci un adevăr stabilit prin fapte istorice că, cultivarea meseriilor și a industriei mici și mari a făcut d. e. pre Englezii, Germanii, Francezii etc. imigrați în America, stăpîni ai acestui continent, precînd locuitorii indigeni, vîenatori și agricultori au dat tot mai mult și mai mult îndrît, încît aproape dispar cu totul, și la noi în țeară tot cultivarea meseriilor și a industriei mici, asigurată timp îndelungat prin privilegiu din un interes particular foarte bine înțeles, au făcut pre locuitorii noștri sași ceea-ce au fost în decurs de secol și ceea-ce sînt aȋi, precînd noi Români deși coplesitori cu numărul sufletelor, din lipsa acestei cultivări a meseriilor, am fost reduși la starea ticăloasă economică, în care am gemut earăși secol, și care își aruncă și aȋi reflexele sale în starea noastră înapoiată culturală și în cea deplorabilă politică.

Adevărul acesta am început a-l înțelege și noi Români, ne-am convins din contactul ȋilnic cu locuitorii mai înaintați că, starea noastră inferioară economică, politică și cu ele în legătură și dezvoltarea noastră intelectuală și etică, se va îmbunătăți numai în proporția, în care vom cultiva meseriile și industria. Meseriile și industria ne vor crea și nouă acea parte a clasei de mijloc, care încă ne lipsește, și care este nu numai scutul drepturilor omenești și cetățenești, ci și promovătoarea cea mai spornică a intereselor culturale.

Pentru industrie, care este un rezultat al ocupațiunii mai îndelungate cu meseriile, adevărat că ne lipsesc acum odată condițiile necesare pentru a pute asigura o continuitate priincioasă în lucrare și a susține cu efect concurența celor mai înaintați ca noi, la meserii însă aceste pedeci nu există și cultivându-le pre ele cu tot dinadinsul, ne creăm capitalele materiale și intelectuale necesare pentru dezvoltarea în viitor a industriei și a comerțului, care e influențat în mod înșemnat de producțiunea industrială. În deceniile din urmă s'a început o îmbucurătoare mișcare, în sînul poporului român, în sensul aprecierii drepte și a îmbrățișării meseriilor. Dorința de a ne elupta, o sclăvie economică, intelectuală și politică de sute de ani, o existență mai convenabilă demnității de om și mai onorifică în patrie, adevărat că mai la începutul erei nouă, ne-a împins prea mult în direcțiunea ocupațiunilor mai înalte intelectuale, menite a cresce sferele conducătoare, așa că am nesocotit sferele celelalte, menite a da muncitori industriali și apărători ai muncii. Chiar și în prezent încă o mare parte din țerani și din inteligența țerănească cu ceva dare de mînă, fiind neclarificați asupra trebuințelor adevărate și asupra intereselor adevărate ale poporului, sau preferă a-l da pre copilul lor la școală, pentru a-l pregăti pentru vre-una din specialitățile sferei conducătoare, sau preferă a-l lăsa agricultor adese în condiții puțin favorabile, și prea puțini sînt aceia, cari se aibă destulă prevedere și lipsă de prejudeicii pentru a pregăti pre copil pentru o mănoasă carieră de meseriaș. Contingentul de aȋi al tinerilor ce se aplică la meserii, e compus aproape exclusiv din copii cei mai săraci și mai lipsiți, numai arare-ori se întemplă să afli printre ei și vre-un copil de părinți cu dare de mînă; de aceea și progresul se face atît de încet, căci la meserie, ca la ori-ce altă carieră de asemenea natură, ȋți este cu mult mai ușoară înaintarea, dacă ai oare-care dare de mînă chiar dela început, decât dacă ești lipsit de ori-ce mijloace materiale. Aceasta este însă o împregiurare, care nu o prea înțelegem și pre care nu o apreciam după cum s'ar cuveni.

(Va urma.)

Dr. D. P. Barcianu.

Serviciul telegrafic

al

„TRIBUNEI.“

Paris, 30 Martie n. În urma retragerii Francezilor din Langson concentrându-se masse mari de trupe chineze de-a lîngul rîului roșu, cabinetul francez a hotărît să trimeată numai decătîntărire, se mai ceară un credit de 200 milioane, și să dispună mobilizarea parțială a armatei și recrutarea de 5000 de mateloți. Négrier, care a fost numit general de divisie, se va înșănătoșa de sigur.

Director: Ioan Slavici.

Redactor responsabil: Cornel Pop Păcurar

*) Theiner, Mon. hist. Hung. I. 824. 1309. Cumque postmodum ad predictum locum Bude... venissemus, le supradicti Concilli consilio et assensu statuentum duximus, et etiam inhibendum, ut nullus dicti legationi subiectus presumat de cetero alicui heretico, Bazarro, Scismatico vel alii fidei christiane contrario, maxime Ruthenis, Bulgaris, Rasis et Lietuanis in errore maanentibus, filiam, neptem vel cosanguineam suam in connubio tradere vel modo aliquo coactare. Qui vero dederit vel danti consenserit aut ex proposito et scienter huiusmodi scelestibus nuptiis assisterit, etiam data vel tradita que eidem consenserit, cum per hoc in christianam religionem scissuram et maculam onere satagat, ac per hoc heretice pravitati favere, eo ipso excommunicationis mucrone percussus se noverit, et ecclesiastica sepultura privatum.

Extrase din foaia oficială.

Licitațiuni:

- În 27 Aprilie a. c. realitățile lui Antoniu Bandl la tribunalul din Biserica-albă.
- În 30 Maiu a. c. imobilele lui Vilhelm A. Tillinger la tribunalul reg. din Timișoara.
- În 15 Aprilie a. c. realitățile lui Carol Éder la casa proprie din comuna Tășnad.
- În 30 Maiu a. c. imobilele lui Alexa Rista, de câtră tribunalul reg. din Timișoara, în comuna Rm.-St.-Mihailu (com. Timiș).
- În 24 Aprilie a. c. imobilele lui Leopold Ludwig la tribunalul reg. din Brașov.
- În 8 Aprilie a. c. mobilele lui Francisc Toldalagi grof, la tribunalul din Mureș-Oșorheiu.

Edicte:

- Din partea tribunalului din Broșov se provoacă ereții după Martin Fazakas, a-și însușea drepturile de ereditate în 45 de zile.
- Din partea tribunalului din Becicherecul-mare se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea răposatei Ecaterina Csüllög, a-și-le însușea în 45 de zile.
- Din partea tribunalului din Becicherecul-mare se provoacă ereții după Filip Bugar din comuna Român-Escke, a-și însușea drepturile de ereditate în 45 de zile.
- Din partea judecătoriei cercuale din Buteni se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea lui Iuon Coșer din Cocioba, a-și-le însușea în 45 de zile.
- Din partea tribunalului din Becicherecul-mare se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea lui George Bursan (Buzan), a-și-le însușea în 45 de zile.
- Din partea judecătoriei cercuale din Buteni se provoacă ereții după Ilie Perva, a-și însușea drepturile de ereditate în 45 de zile.
- În 8 Aprilie a. c. realitățile lui Ladislau Indre din comuna M.-Berkész, la judecătoria cercuală din Șomcuta-mare.
- Din partea tribunalului din Brașov se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea

văduvei Servatius născ. Iulia Aesch, a-și-le însușea în 45 de zile.

— Din partea tribunalului din Brașov se provoacă toți aceia, cari au oare-cari drepturi de ereditate la averea răposatului Georgiu Schreiber, a-și-le însușea în 45 de zile.

Concursuri:

- Un post de practicant de drepturi la tribunalul din Oradea-mare. A se trimite concursurile în 2 săptămâni la sediul tribunalului de acolo.
- Un post de magistrat postal în comuna Krasova (com. Caraș-Severin). Concursurile sunt a se trimite în 3 săptămâni la direcțiunea postală din Timișoara.
- Un post de magistrat postal în comuna Pitvaros (com. Cenad). A se trimite concursurile în 3 săptămâni la direcțiunea postală din Oradea-mare.
- Un post de vice-notar la tribunalul reg. din Sibiu. Concursurile sunt a se trimite în 4 săptămâni la sediul tribunalului de aci.
- Un post de magistrat postal în Ocna-Sibiului. Concursurile sunt a se trimite în 3 săptămâni la direcțiunea postală din Sibiu.

Bibliografie.

„Familia”. Ese în fiecare Duminecă. Oradea-mare, 17/29 Martie 1885. Anul XXI. Nr. 11. Sumar: Alun, alună și derivatele, specimen de „Magnum Ethymologicum Romaniae”: B. P. Hădeu. — Amazone din Dahome (ilustrație). — Cugetări. — Fabricantul de fer. Piesă în 4 acte și 5 tablouri (urmare), I. C. Lușoian. — Despre operele de arte. Plăcerea ce ne face privirea ori audirea lor (urmare), de Dr. Grigoriu Silași. — Alimentația în post, de P. M. R. — Salon: Ovidiu, piesă în 4 acte de V. Alexandri. Reprezentată pentru prima oară în teatrul național din București la 9/21 Martie 1885; de Iosif Vulcan. 1885. — Căldarul săptămânii.

„Biserica și școlă”. Foaie bisericească, școlastică, literară și economică. Ese odată pe săptămână: Dumineca. Arad, 17/29 Martie 1885. Anul IX. Nr. 11. Sumar: Asilurile de băieți, Krates. — Plăcerea și necazul. — Academia română. Programă lucrărilor sesiunii generale din anul 1885 (urmare și fine), de D. Sturza. — Diverse. — Convocare. — Concurs.

Sciri economice.

Buletin financiar al României. Se înregistrează aici aceeași lipsă de animație și aceeași oscilație a cursurilor. Puține afaceri s-au făcut, în târgul cu termen, în Dacia-Română, Construcțiuni și Naționale.

Dacia-România au câștigat un punct la închidere și Construcțiunile au pierdut o jumătate de punct; cele dintâi au fost cotate 298—296½—298, și cele din urmă 242½—243.

Naționalele au început prin a câștiga o jumătate de punct și au sfârșit cu cursul de ieri la deschidere, fiind cotate 225½—225.

Agil: 12.10—42.15%.

Piața din Sighișoara, 27 Martie. Grâu curat hectolitru fl. 5.40 până fl. 6.—; grâu mestecat fl. 4.— până fl. 4.50; sâmbura fl. 3.50 până fl. 3.80; ovășul fl. 2.— până fl. 2.40; cucuruzul fl. 3.80; fasolea fl. 4.—; crumpenele fl. 1.70; mazerea chilo 20 cr.; linte 20 cr.; mălaiul 12 cr.; lumini de seer chilo 60 cr.; săpunul 31 cr.; sear brut 30 cr.; sear de vită fl. 1.—; unsore de porc 72 cr.; carnea de vită 40 cr.

Piața din Brașov, 27 Martie. Grâu hectolitru fl. 5.90 grâu mestecat fl. 4.—, sâmbura fl. 3.70, orșă fl. 3.80, ovăș fl. 2.40, cucuruzul fl. 3.40, mălaiul fl. 4.40, mazerea fl. 6.—, linte fl. 6.—, fasolea fl. 4.20, crumpenele fl. 1.—, carnea de vită p. kilo 44 cr., carnea de porc 48 cr., carnea de berbec — cr.

Târgul de râmători în Steinbruch. În 28 Martie n. s'a notat: unguresci bătrâni grei 43.— cr. până 44.— cr., unguresci grei, tineri 46.— cr. până 46½ cr., de mijloc 45.— cr. până 45½ cr., ușori 44.— cr. până 45.— cr., marfă țerănească, grea 44.— cr. până 45.— cr., de mijloc 43½ cr. până 44½ cr., ușoară — cr. până — cr., românesci de Bakony, grei — cr. până — cr., transito de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr. până — cr., transito sârbesci, grei 44½ cr. până 45.— cr., transito de mijloc 43.— cr. până 44.— cr., transito ușori 43.— cr. până 44.— cr., ingrași cu ghindă — cr. până — cr. per 4% cumpenți la gară.

LOTERIE.

Tragerea din 28 Martie st. n.

Budapesta: 22 19 87 2 81.

Bursa de București.

Cota oficială dela 27 Martie st. n. 1885.

Renta amort. (5%)	Cump.	94.—	vënd.	94.—
Rur. conv. (6%)	„	88.—	„	89½
Act. de asig. Dacia-Rom.	„	290.—	„	295.—
Banca națională a României	„	1100.—	„	1200.—
Impr. oraș. București	„	31.—	„	32.—
Credit mob. rom.	„	190.—	„	195.—
Act. de asig. Națională	„	218.—	„	220.—
Scrisuri fonciare urbane (5%)	„	83.—	„	83.—
Societ. const.	„	238.—	„	239.—
Schimb 4 luni	„	—	„	30.—
Aur	„	12¼	„	12.40

Bursa de Budapesta

din 28 Martie st. n. 1885.

Renta de aur ung. 6%	—
„ „ 4%	97.70
„ hârtie 5%	92.40
Imprumutul căilor ferate ung.	147.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.75
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	122.50
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	109.50
Bonuri rurale ung.	102.75
„ „ cu cl. de sortare	102.—
„ „ bănețene-timșene	102.—
„ „ cu cl. de sortare	102.—
„ „ transilvane	101.75
„ „ croato-slavone	102.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	98.—
Imprumut cu premiu ung.	119.25
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	119.25
Renta de hârtie austriacă	82.75
„ „ argint austriacă	83.—
„ „ aur austriacă	108.—
Losurile austr. din 1860	139.—
Acțiunile băncii austro-ungare	865.—
„ „ de credit ung.	306.—
„ „ „ austr.	296.75
Argintul	—
Scrisuri fonciare a le institut. de cred. și ec. „Albina“	101.—
Galbeni împărătesci	5.80
Napoleon-d'ori	9.82
Mărci 100 imp. germane	60.75
Londra 10 Livres sterlinge	124.50

Bursa de Viena

din 28 Martie st. n. 1885.

Rentă de aur ung. 6%	—
„ „ 4%	97.70
„ hârtie 5%	92.35
Imprumutul căilor ferate ung.	147.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (1-a emisiune)	98.—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (2-a emisiune)	—
Amortisarea datoriei căilor ferate de ost ung. (3-a emisiune)	108.50
Bonuri rurale ung.	102.50
„ „ cu cl. de sortare	103.—
„ „ bănețene-timșene	102.—
„ „ cu cl. de sortare	102.—
„ „ transilvane	101.50
„ „ croato-slavone	100.—
Despăgubire pentru dijma ung. de vin	97.75
Imprumut cu premiu ung.	119.—
Losuri pentru regularea Tisei și Segedin	113.30
Rentă de hârtie austriacă	82.45
„ „ argint austriacă	83.80
„ „ aur austriacă	107.85
Losurile austr. din 1860	139.60
Acțiunile băncii austro-ungare	864.—
„ „ de credit ung.	307.—
„ „ „ austr.	297.40
Argintul	—
Galbeni împărătesci	5.82
Napoleon-d'ori	9.82
Mărci 100 imp. germane	60.70
Londra 10 Livres sterlinge	124.45

Publicațiunile „CANCELARIEI NEGRUȚIU“

în Gherla — Sz.-Ujvár. — Transilvania.

Opuri din edițiune proprie:

„Amicul Familiei”. Diar beletristic și enciclopedic-literar cu ilustrațiuni. Va apăre în 1/13 și 15/27 di a lunei în numeri câte de 1½—2½ coale cu ilustrațiuni frumoase; și va publica articoli sociali, poezii, povești, piese teatrale, romanuri ș. a., — mai departe va tracta cestiuni literare și științifice, cu reflexiune la cerințele vieții practice; va petrece cu atențiune viața socială a Românilor de pretutindenea și a celorlalte poporațiuni din patrie și străinătate; și prin umor dulce și satiră aleasă va năsi a face câte o oară plăcută familiei strivită de grijile vieții; și preste tot va năsi a întinde tuturor indivișilor din familie o petrecere nobilă și instructivă. Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 4 fl., pentru România 10 fr. — lei noi. Cursul anului curent se începe cu novela, care a obținut „peana de aur” destinată din partea noastră pentru premiarea celei mai bune scrieri beletristice române; și în Nr. 2 cu o piesă teatrală scrisă în versuri, care asemenea a fost premiată din partea noastră cu 200 franci în aur. Abonații noi vor primi gratis tot ce a apărut până acum din interesantul roman „Părintele Carthausi.”

„Prețul Român”. Diar bisericesc, școlastic și literar. Va eși în 14/16 și 8/30 di a lunei; și va publica: a) articoli din sfera tuturor științelor teologice, tractate dogmatice, istorice, juridice, morale, pastorale etc.; b) articoli din sfera educațiunii și instrucțiunii religioase-morale, tractate pedagogice, didactice și catechetice etc.; c) predice, omilii, catechese și paraneze: pre Dumineci, sârbători și diverse ocațiuni; d) istorioare novele și poezii morale; precum și ori-ce cuvinte înțelepte și amănunte aplicabile la elaborate religioase-morale; e) studii arheologice și documente istorice din trecutul bisericei române; f) legi și dispozițiuni privitoare la bisericile și școlile române confesionale; g) Revista evenimentelor, mai ales a acelor din sfera bisericească, școlastică și literară. Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 4 fl. v. a. pentru România 10 fr. — lei noi.

„Cărțile Săteanului Român”. Gazetă populară ilustrată. Va eși în fie-care lună în numeri frumos ilustrați, de câte o coală, și va publica: a) descrieri de vieți de a unui bărbat mai vrednic de amintirea și recunoștința poporului român; b) cunoștințe din economie, industrie, medicină ș. a.; c) poezii vechi și noue; mai cu seamă de acelea, cari ating mai deaproape pre poporul nostru și împregiurările în cari a trăit și trăsece; d) povești populare, istorioare, fabule, anecdote, glume, proverbe și cuvinte înțelepte de învățătură și petrecere ș. a. Prețul de prenumerațiune pe anul întreg e 1 fl. v. a. Pentru România 3 franci — lei noi.

Abonații vor primi gratis mai multe portrete și alte icoane frumoase, afară de aceea își vor pute procura cu jumătate prețul mai multe opuri apărute în edițiunea noastră.

Colectanții primesc gratis al 5-lea exemplar.

Toate aceste trei diare cu toate premiile și favorurile abonate deodată, costau pe anul întreg numai 8 fl. v. a. pentru România 20 franci — lei noi plătibili și în marce postale.

Amor și dincolo de mormânt. Novelă de Ponson du Terrail, tradus de N. F. Negruțiu. Prețul 30 cr.

Biblioteca Săteanului Român. Cartea I, II, III și IV. cuprind materii foarte interesante și amuzante. Prețul la toate patru 1 fl., câte una deosebi 30 cr.

Biblioteca Familiei. Cartea I. Cuprinde materii foarte interesante și amuzante. Prețul 30 cr.

Colecta de Recepte din economie, industrie, comerț și chemie, pentru economi, industriași și comercianți. Prețul 50 cr.

Apologie. Discuțiuni filologice și istorice maghiare privitoare la Români, învedereți și rectificate de Dr. Gregoriu Silași. — Partea I. Paul Hunfalvy despre Cronica lui Georg. Gabr. Sincai. Prețul 30 cr.

Renascerea limbei românesce în vorbire și scriere învedereți și apreciată de Dr. Gregoriu Silași. Broșura I și II. Prețul fie-cărei e 40 cr. Ambele împreună 70 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pag. cuprinde 103 poezii bine alese și arangiate. Prețul redus dela 1 fl. 20 cr. la 60 cr.

Ifigenia în Aulida. Tragedie în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragedie în 5 acte, după Euripide tradusă în versuri de Petru Dulfu. Prețul 30 cr.

Branda seau Nunta fatală. Schiță din emigrarea lui Dragoș. Novelă istorică națională. Prețul 20 cr.

El trebuie să se însoare. Novelă de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețul 25 cr.

Secretele alor trei nopți sau trei morți vii. Roman anglez după Frankstein de Pamfilu J. Grapini. Prețul 50 cr.

Hermann și Dorotea după W. de Goethe, traducțiune liberă de Costantin Morariu. Prețul 50 cr.

Economia pentru școlile populare de T. Roșiu. Ed. II. Prețul 30 cr.

Petulantul. Comedie în 5 acte, după August Kotzebue tradusă de Joan St. Șulufu. Prețul 30 cr.

Nu mă uita. Colecțiune de versuri funebre; urmate de iertăciuni, epitafe ș. a. Prețul 50 cr.

Tesaurul dela Petroasa sau Cloșca cu puii ei de aur. Studiu arheologic de Dionisiu O. Olinescu. Prețul 20 cr.

Micul margaritar sufletesc. Cărtică de rugăciuni și cântări bisericesci frumos ilustrați pentru pruncii școlari de ambe sexe. Cu aprobarea jurisdicțiunii sup. bisericesci. Prețul unui exemplar broșurat e 15 cr., legat 22 cr., 50 exemplare broșurate costau 6 fl., legate 9 fl., 100 exemplare broșurate 10 fl., legate 17 fl. (Va apăre preste câte-va zile.)

Toate aceste 22 opuri de odată procurate, se dau cu prețul bagatel de 4 fl. a. v.

Cărtică de Rugăciuni și Cântări pentru pruncii școlari de ambe sexe și confesiunile. Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui exemplar trimis franco e 10 cr., 50 exemplare costau 3 fl., 100 exemplare 5 fl. a. v.

Visul prea sântei vergure Maria, a născătoare de Dumneșeu urmat de mai multe Rugăciuni frumoase. Cu mai multe icoane frumoase. Prețul unui exemplar trimis franco e 10 cr., 50 exemplare costau 3 fl., 100 exemplare 5 fl. v. a. Tot aci va apăre peste puțin.

Indreptar teoretic practic pentru învățământul intuitiv în folosul elevilor normali (preparandiali), a învățătorilor și a altor bărbați de școală. De V. Gr. Borgovan profesor preparandial (normal) în Gherla. Prețul de abonament e 1 fl. pentru care opul se va trimite cu portofrancat. După aparițiune opul se va vinde cu 1 fl. 50 cr.

Cărți pentru bibliotecile populare școlare ș. a.:

Flori de Toamnă poezii de T. V. Pacațian 1.—
„ „ edițiune de lux 2.—
Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. Prețul redus la 60

Biblioteca „Tribunei“.

I. Pădureanca 40
II. Fata Stolerului 05
III. Ce n'a fost și nu va fi? 04
IV. Piperuș Pătru 08
V. Păcală și Tândală 03
VI. Jucării și jocuri de copii 25

Mica bibliotecă a istorioarelor interesante:

I. Constanta, mireasa insulei 25
II. Junele Marinariu 25
III. De pe tron la eșafod 25
IV. Murad, Capitanul Negrilor 25
V. Alsima 25
VI. Ivan, Robinsonul nordului 25
VII. Fata din Afganistan 25
VIII. Julius Gerard, omoritorul de lei 25
IX. O noapte de groază pre un far 25
X. Prinșonierii Comanșilor 25
XI. Sta Elena sau demonul lui Napoleon 25
Carmen Sylva, etc. Patru povești trad. de Titu Maiorescu 50
Bătrânul Dumneșeu tot mai trăsece 25
Basme de aur, de Andersen, trad. de d-șoara C. Pișca 50
Steaua României și morții dela Plevna 50
Basme, snoave și glume de P. Ispirescu 50
Decebal de J. P. Florentin 25
Nihilistii sau asasinatul lui Alexandru II. 1.25
Oltenescele de Petriceu Hădeu 75
Pe malul mării de J. Negruțiu 50
Comedia stelelor de G. Baronzii 25
Robinson cel june tradus de D. S. Pamfilu 1.25
Satirele și Fabulele lui J. Heliade Radulescu 1.75
„Resunet” cea mai bogată carte de poezii pentru tinerimea școlară 25

Și alte mulțimi de opuri din toate ramurile literaturii.